

יד מהרש"א

מסכת בבא בתרא

פרק מי שמת

חלק ג'

קנד. – קנט:

July 15, 2015

© Yechezkel Folger 2015

מפתח

דף קנד .	4
תד"ה ועוד סימנים	4
תד"ה וכן אמר רבה	4
תד"ה ועוד סימנים	4
דף קנד-קנה.	5
סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק א' גמרא אמר לי' אביי	5
סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק ב' גמרא שיטות ר' יונן וריש לקיש	6
סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק ג' שקלא וטרי' בכרייתא דבני ברק	7
סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק ד' גמרא שאל ריש לקיש	8
סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק ד' תד"ה והלא משמך	9
סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק ה' רשב"ם ד"ה הכי קאמר	10
דף קנה.	12
תד"ה איתמר ובא"ד דאמרינן	12
תוספות בא"ד שהרי	12
סוגיא דכי בדקי לי' מאי הוי חלק א' תד"ה מתיב רב זירא	13
סוגיא דכי בדקי לי' מאי הוי חלק ב' בא"ד אבל מצאו עדים	14
דף קנה:	15
תוספות ד"ה לאו מי	15
דף קנה:	15
תד"ה לא אמרו	15
תוספות בא"ד דמקרבא דעת' ובא"ד וגם אין הפסד	15
דף קנו.	16
תד"ה וליטעמיך	16
תד"ה בודקין	18
תד"ה ולגירושין	19
תד"ה ר' אלעזר אומר	19
דף קנו:	19
תוספות בא"ד וקאמר	19
סוגיא דמתנת שכיב מרע בשבת חלק א' בא"ד במה דברים אמורים	19
דף קנז.	21
תד"ה כבינתי לבתי	21
תד"ה אמר רב יוסף	22
תד"ה אלא	23
תד"ה מצוה	23
דף קנז:	24
בא"ד ליתומים	24
תד"ה גובה את הקרן	24
דף קנח.	26
סוגיא דנפל הבית חלק א' תד"ה ובית הלל אומרים	26
סוגיא דנפל הבית חלק ב' תוספות בא"ד מיהו קשה	26
תד"ה ובית הלל אומרים נכסים (השני)	29
בא"ד האשה	30
תד"ה נפל הבית	30
דף קנח:	30
תוספות בא"ד אמר רב אסי	30

גמרא יורשי הבעל.....	30
סוגיא דשלחו מתם חלק א' רשב"ם ד"ה ומתמה גמרא	30
דף קנט.....	31
תד"ה הואיל.....	31
סוגיא דשלחו מתם חלק ב' תד"ה ולימרו לי'.....	31
סוגיא דשלמו מתם חלק ג' בא"ד לא חשיב.....	32
תד"ה כגון שהוחזק.....	33
בא"ד בסוף פרק קמא.....	34
דף קנט:.....	35
גמרא לא יורשי האב.....	35
גמרא לא יורשי האב.....	35
רשב"ם ד"ה אמר אביי.....	36
רשב"ם ד"ה ההוא.....	36

דף קנד.

תד"ה ועוד סימנים

[דף קנד עמוד א] בא"ד פי' על טומאתה שנודע כו' ימות הגשמים משעבר שם כו' עכ"ל כצ"ל:

תד"ה וכן אמר רבה

בד"ה וכן אמר רבה כו' דמוקי רבנן כר' יעקב ור"מ כר' נתן כו' כצ"ל:

תד"ה ועוד סימנים

בד"ה ועוד סימנים כו' וא"ת למה יש לנו כו' י"ל שאחר שהיה זה גדול כו' לא היה לו סימנים כו' עכ"ל פירוש כבר בגדולתו קודם המכירה בדקו אותו ולא היה לו סימנים דהמכירה ע"כ היה סמוך למיתתו שאם חיה אחר המכירה אין בדיקתו ללקוחות ראייה שמא אח"כ הביא סימנים וכ"כ בחזושי הרמב"ן ודו"ק:

1) הקדמה

- a) A person can't sell נכסי אביו until he's גדול and is at least 18 years old (for רבא) or 20 years old (for רב הונא בר חיננא)

2) הקדמה

- a) There is a הזקה that a בן י"ג has גדלות

3) ברייתא

- a) מעשה בבני ברק
- i) לקוחות – קטן – claimed their מוריש had sold נכסים while he was still a קטן – סימני גדלות when he sold the נכסים wanted to prove by בדיקה לאחר מיתה that the מוכר had גדלות because סימני גדלות when he sold the נכסים
- ii) סימנין עשוין להשתנות לאחר said the בדיקה would prove nothing because ר' עקיבא מיתה

4) תוספות

- a) קשיא
- i) At שעת מכירה the מוכר must have been at least 18 years old (for רבא) or 20 years old (for רב הונא בר חיננא) because otherwise his מכירה wouldn't be valid even if he had גדלות – סימני גדלות – so even without בדיקה why don't לקוחות prevail based on the הזקה that by age 13 a person has גדלות
- b) מהרש"א as explained by תירוצ'ן
- i) In the מעשה בבני ברק it happened that before the מכירה there was a בדיקה that found no סימנים

5) מהרש"א

- a) קשיא

- i) Even if בדיקה לאחר מיתה finds and even if a סימנים עשויין להשתנות אחר מיתה – what would the בדיקה accomplish for the לקוחות – the יורשים will argue that the סימנים arrived only after the מכירה
- b) תירוץ
- i) The מכירה happened למיתו סמוך died מיד after the מכירה
- ii) It follows that – if the דין were that מיתה אחר מיתה – we'd assume that סימנים that are found in a later בדיקה already existed at the time of the מכירה

דף קנד.-קנה.

סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק א' גמרא אמר לי' אביי

גמ' א"ל אביי מ"ט כו' יש לדקדק מאי קא קשיא לאביי דהא איהו גופיה סבר לעיל דלא אזיל בתר השתא אלא בתר חזקת ממון וי"ל דדוקא לעיל הוה סבר דלא למיזל בתר השתא משום דאיכא רוב חולין לחיים משא"כ הכא דלא שייך רוב וק"ל:

- 1) הקדמה
- a) If a מרע is שכיב כותב all of his נכסים and is מחליו מת מתנה his קיימת but חוזר אם עמד חוזר
- b) If he is עומד and is מת later from a different חולי we assume that he was חוזר when he was עומד from his first חולי
- 2) Second הקדמה
- a) In a case where it's known that the נותן was a מרע שכיב who later died but there's a ספק whether he died מחליו and wasn't חוזר or whether he was עומד מחליו and later died from another חולי – רבה goes בתר השתא and says since he's now מת we assume that he was מת all along – אביי says לחיים רוב חולין לחיים and we assume he was חולי from his first חולי and later died from another חולי
- 3) דף נג. at משנה
- לא כתב בה לשון שכיב מרע ולא לשון בריא הוא אומר שכיב מרע הייתי וחוזרני בי ומקבל אומר בריא היית ולא תחזור לר' מאיר צריך הנותן להביא ראי' ששכיב מרע הי' וחכמים אומרים צריך המקבל להביא ראי' דנותן בריא הי' דהרי הוא מוציא מחבירו ועליו הראי'
- 4) גמרא
- a) Where the כותב is עומד בריא לפנינו
- i) חוזר שכיב מרע and is now חוזר favors the נותן in his טענה that he was a מרע
- ii) חוזר בריא and can't be חוזר favors the מקבל that the נותן was a בריא
- b) – this – בריא was נותן עליו להביא ראי' בעדים is מקבל עליו הראי' – רבה is because we go חזקת ממון of the נותן – בתר חזקת מהשתא based on the נותן being לפנינו בריא
- c) רבה disagrees with אביי
- 5) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) We've established that אביי himself doesn't go בתר השתא when it's not known if the מרע שכּיב died from his original חולי
- b) תירוץ
 - i) In that case אביי relied on חולים לחיים – but in the משנה this רוב isn't relevant because the issue in the משנה isn't whether the נותן was עומד from his original חולי but is whether the נותן was a מרע שכּיב or a בריא when he made his מתנה

סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק ב' גמרא שיטות ר' יונן וריש לקיש

- 1) First הקדמה – return to the משנה at דף קנג.
 - לא כתב בה לשון שכּיב מרע ולא לשון בריא הוא אומר שכּיב מרע הייתי וחוזרני בי ומקבל אומר בריא היית ולא תחזור – לר' מאיר צריך הנותן להביא ראי' ששכּיב מרע הי' וחכמים אומרים צריך המקבל להביא ראי' דנותן בריא הי' דהרי המקבל מוציא מחבירו ועליו הראי'
- 2) Second הקדמה
 - a) Where the כותב is לפנינו עומד בריא לפנינו
 - i) חוזר favors the נותן in his טענה that he was a מרע שכּיב and can now be חוזר
 - ii) favors the מקבל that the נותן was a בריא and can't be חוזר
 - b) If מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו the מקבל can be שטר by קיום of the מיגו מפריד
 - c) If מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו the נותן favors the מיגו
- 3) Third הקדמה
 - a) It follows that
 - i) If we go בתר חזקת ממון that favors the נותן the מקבל can be זוכה only with בעדים and it's not relevant whether the נותן also has a מיגו
 - ii) If we go בתר חזקה דהשתא that favors the מקבל and the נותן has no מיגו (because אין ראי' בעדים to be זוכה at all and it's the נותן who needs ראי' בעדים the מקבל needs no ראי' at all and it's the נותן who needs ראי' בעדים to be זוכה)
 - iii) If we go בתר חזקה דהשתא that favors the מקבל and the נותן has a מיגו (because צריך ראי' בעדים the מקבל doesn't need ראי' but to be זוכה the מקבל needs to bring a מיגו מפריד the ראי' בקיום שטר)
- 4) Fourth הקדמה
 - a) It follows also that
 - i) A מאן דאמר who says the מקבל needs שטר בקיום ראי' must follow דהשתא that favors the מקבל – because if he follows חזקת ממון the מקבל needs a ראי' בעדים and a בקיום שטר isn't enough and isn't relevant
 - ii) A מאן דאמר who says the מקבל needs ראי' בעדים must follow חזקת ממון and it's irrelevant whether the נותן also has a מיגו – the סוגיא here assumes that this מאן דאמר holds that נותן has no מיגו

5) משנה of the ביאור on the ריש לקיש and ר' יוחנן of שיטות on the גמרא of the הוה אמינא

טבלא א' – הוה אמינא			
ריש לקיש		ר' יוחנן	
חכמים – צריך לקיימו	ר' מאיר – אין צריך לקיימו	חכמים – אין צריך לקיימו	ר' מאיר – אין צריך לקיימו
בתר השתא לטובת מקבל	בתר השתא לטובת מקבל	בתר חזקת ממון לטובת נותן	בתר השתא לטובת מקבל
צריך לקיימו ולכן מיהת איכא מיגו לטובת נותן	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן	נותן זוכה אף בלי מיגו ואכן ליכא מיגו כיון דאין צריך לקיימו	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן
על מקבל להביא ראיה בקיום שטר להפריך מיגו דנותן	על נותן להביא ראיה להפריך "בתר השתא" דמקבל	על מקבל להביא ראיה בעדים להפריך חזקת ממון דנותן	על נותן להביא ראיה להפריך "בתר השתא" דמקבל

סוגיא דעל מי להביא ראיה חלק ג' שקלא וטרי' בברייתא דבני ברק

- 1) נכסי אביו a can't sell קטן – הקדמה
- 2) ברייתא דבני ברק
 - a) לקוחות to נכסים was a קטן when he sold מורישי claimed that their (בני משפחה) יורשים – wanted to prove by מיתה that the מורישי had גדלות when he sold the נכסים – the ברייתא obviously holds that בני משפחה would prevail if the סימני גדלות can't prove גדלות
 - b) נותן couldn't help either צד because even השתא we don't know if the נותן was a קטן or a גדול when he died – but for a מאן דאמר who in an appropriate case does follow דהשתא – there is in this case an equivalent חזקה that benefits the לקוחות - namely the חזקה of "נעשה בגדול" כ"כ בשטר אא"כ
- 3) גמרא
 - a) ריש לקיש to ר' יוחנן by קשיא
 - i) The חכמים of שיטה presumably follows the מעשה בבני ברק of ברייתא
 - ii) and since ריש לקיש says that חכמים in the משנה go בתר השתא in favor of the מקבל and צריך לקיימו so that the נותן at least has a מיגו – it follows from table 1 that to prevail the לקוחות (who are in the same position as the מקבל in the משנה) need only a שטר (who are in the same position as the נותן in the משנה) of בני משפחה מיגו of מפריך to be ראיה בקיום שטר
 - iii) So for ריש לקיש why would the לקוחות be מפסיד if they can't prove גדלות –when all they need to do to be זוכה is to be מקיים the שכירה with שטר
 - iv) Must be that ר' יוחנן is correct that the חכמים in the משנה go בתר חזקת ממון and that's why לקוחות needed to prove the גדלות of the מוכר against the בני משפחה of
 - b) ריש לקיש of תירוץ
 - i) In fact חכמים in the משנה do go בתר השתא and the לקוחות were זוכה because they in fact brought עדי קיום and were זוכה
 - ii) Those who are מערער now are בני משפחה who want a בדיקה to prove that the מוכר had no גדלות

טבלא ג' מהפכין שיטות ר' יוחנן וריש לקיש ור' יוחנן מיפך נמי למשנה			
ריש לקיש		ר' יוחנן	
חכמים – אין צריך לקיימו	ר' מאיר – אין צריך לקיימו	חכמים – אין צריך לקיימו	ר' מאיר – צריך לקיימו
בתר חזקת ממון לטובת נותן	בתר השתא	בתר השתא	בתר השתא לטובת מקבל
נותן זוכה אף בלי מיגו ואכן ליכא מיגו כיון דאין צריך לקיימו	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן	ברם צריך לקיימו ולכן איכא מיגו לטובת נותן
על מקבל להביא ראיה בעדים להפריך חזקת ממון דנותן	על נותן להביא ראיה להפריך "בתר השתא" דמקבל	על נותן להביא ראיה להפריך "בתר השתא" דמקבל	על מקבל להביא ראיה בקיום שטר להפריך מיגו דנותן

סוגיא דעל מי להביא ראיה חלק ד' תד"ה והלא משמך

תוס' בד"ה והלא משמך כו' עדים הס"ד ואח"כ מ"ה ברם נראין כו' וא"ל ר"י שאני אומר מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו לא אמר כו' עכ"ל הד"א כצ"ל מה שכתבו הא דא"ל ר"י שאני אומר כו' לא אמר דבר זה מעולם הוא תמוה לפי גירסת כל הספרים וכפרשב"ם דמשני לה תלמודא לפי המסקנא מאי ד"ה דרבנן לגבי דר"מ ד"ה היא ויש לפרש דבריהם דה"ק משום דלדעת ר"ל דמקשה לר"י לימא ר' מאיר היא כו' והוה סבר ר"ל דר"י לא מפיק מתני' הא דהשיב לו ר"י שאני אומר כו' ה"ק לא אמר דבר זה מעולם שיהיה ר"מ סובר ר"ל דר"י לא מפיק מתני' אלא דמפכינן מתני' דהשתא רבנן ס"ל אין צריך לקיימו והיינו ד"ה דרבנן לגבי ר"מ כו' ושוב כתבו דכולה סוגיא דלעיל בתר הכי הא דפריך והא מיפלג כו' ור"י השיב דאי אלימי עדים כו' וא"ל והלא משמך כו' כולה ליתא לפי המסקנא דע"כ ההיא מתני' נמי תיפוך לה לר"י ורבנן ס"ל א"צ לקיימו ודו"ק:

- 1) ריש לקיש and ר' יוחנן of שיטות the מיפך of גמרא before the גמרא of שקלא וטריא – הקדמה as in table 2 and adds that ר' יוחנן the מיפך as in table 3
 - a) "אני אומר לדברי הכל אין צריך לקיימו": ר' יוחנן
 - b) אין נאמנין לפוסלו of משנה in מחולק and ר' מאיר asked that ריש לקיש (the details of this משנה aren't relevant here) and it's משמע that חכמים hold that עדים have a מיגו based on צריך לקיימו
 - c) חכמים are but מיגו and have אלימי עדים – "אי אלימי עדים וכו'" answered ר' יוחנן " that מודה and has no אלים ליה isn't
 - d) צריך לקיימו then asked that הלא משמך אמרו ריש לקיש
- 2) In the מסקנא of the גמרא
 - a) In addition to the היפוך of the שיטות and of the משנה here as mentioned earlier – the גמרא is also מוסיף that
 - i) when ר' יוחנן said אין צריך לקיימו he meant that חכמים counts as ר' מאיר דברי הכל relative to
 - ii) and that the משנה of פוסלו is also reversed so that it's חכמים who hold that אין צריך לקיימו and there's no מיגו even for עדים
- 3) תוספות
 - a) For the מסקנא it must be that ר' יוחנן never said that דברי הכל that אין צריך לקיימו
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא

- i) We just established based on our גמרא in the גמרא that ר' יוחנן says חכמים hold דברי הכל and that אין צריך לקיימו
- b) תירוץ
- i) ר' יוחנן didn't realize that ר' יוחנן responded that זה – משנה מפיד ר' יוחנן – instead I'm the משנה to say that it's חכמים who hold that אין צריך לקיימו and who count as הכל relative to מאיר ר' who says לקיימו
- 5) תוספות of המשך
- a) "ולמסקנא נמי כולה סוגיא דלעיל ליתא" – meaning ר' יוחנן never said the things mentioned in the וטריא
- 6) מהרש"א
- a) includes עדים אלימי עדים in the earlier portions of the סוגיא among the things that ר' יוחנן never said

סוגיא דעל מי להביא ראי' חלק ה' רשב"ם ד"ה הכי קאמר

[דף קנה עמוד א] בפרשב"ם בד"ה ה"ק ליה ר"י כו' ואפכינן נמי מתני' דלרבנן א"צ כו' עכ"ל ר"ל דלרבנן ניחא בפשיטות דמשכחת לה דנכסים ביד לקוחות אפי' בלא קיימו ולר"מ בקיימו אבל לדידך דלא תיפוך מתני' כדמוכח מה דהקשה לו לימא ר"מ היא כו' א"כ לרבנן דס"ל ראייה בעדים היכי משכחת להו דנחתי לקוחות שהרי צריכין להביא ראייה להוציא מחזקת ממון ומהרש"ל הבין בדברי התוס' דלר"ל נמי אמרינן איפוך במתני' ולא ידענא מי הכריחו לזה דשמעתין לא משמע אלא כפרשב"ם גם מה שפירש בזה דברי התוס' בדרך רחוק לא ידעתי לקיימו ולהולמו אבל דברי התוס' הם ממש כפרשב"ם ופירוש לדבריהם כיון דלדידך ראייה בעדים למקבל מתנה להוציא מחזקת ממון נכסים ביד לקוחות היכי משכחת לה שיצטרכו היורשים להביא עדים שהיה קטן ואף אם לא יוכלו למצוא עדים מה היא דקתני מערערים היורשים שצריכין להביא עדים דאדרבה הנכסים בחזקתן והלקוחות צריכין להביא ראייה בעדים שהיה גדול וזה ברור:

1) חזרה by way of הקדמה

- a) At the start of the סוגיא the גמרא assumed that the מחלוקת of ר' יוחנן and ריש לקיש is as in table 1

טבלא א' – הוה אמינא			
ריש לקיש		ר' יוחנן	
חכמים – צריך לקיימו	ר' מאיר – אין צריך לקיימו	חכמים – אין צריך לקיימו	ר' מאיר – אין צריך לקיימו
בתר השתא לטובת מקבל	בתר השתא לטובת מקבל	בתר חזקת ממון לטובת נותן	בתר השתא לטובת מקבל
צריך לקיימו ולכן מיהת איכא מיגו לטובת נותן	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן	נותן זוכה אף בלי מיגו ואכן ליכא מיגו כיון דאין צריך לקיימו	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן
על מקבל להביא ראי' בקיום שטר להפריך מיגו דנותן	על נותן להביא ראי' להפריך "בתר השתא" דמקבל	על מקבל להביא ראי' בעדים להפריך חזקת ממון דנותן	על נותן להביא ראי' להפריך "בתר השתא" דמקבל

- b) We established that ר' יוחנן asked this קשיא from the ברייתא of the מעשה בבני ברק
- i) The ברייתא of ברק בבני ברק presumably follows the שיטה of חכמים in our משנה

- ii) and since ריש לקיש says that חכמים in the משנה go בתר השתא in favor of the מקבל and צריך לקיימו so that the נותן at least has a מיגו – it follows from table 1 that to prevail the לקוחות (who are in the same position as the מקבל in the משנה) need only a בקיום שטר ראי' to be מפריך the מיגו of בני משפחה (who are in the same position as the נותן in the משנה)
- iii) So for ריש לקיש why would the לקוחות be מפסיד if they can't prove גדלות –when all they need to do to be זוכה is to be מקיים the שטר מכירה with קיום עדי
- iv) Must be that ר' יוחנן is correct that the חכמים in the משנה go בתר הזקת ממון and that's why לקוחות needed to prove the גדלות of the מוכר against the הזקת ממון of בני משפחה
- c) In the מסקנא we established that the שיטות of ר' יוחנן and ריש לקיש are now reversed and that for ר' יוחנן the שיטות in the משנה are also reversed as in table 3

טבלא ג' מהפכין שיטות ר' יוחנן וריש לקיש ור' יוחנן מיפך נמי למשנה			
ריש לקיש		ר' יוחנן	
חכמים – אין צריך לקיימו	ר' מאיר – אין צריך לקיימו	חכמים – אין צריך לקיימו	ר' מאיר – צריך לקיימו
בתר הזקת ממון לטובת נותן	בתר השתא	בתר השתא	בתר השתא
נותן זוכה אף בלי מיגו ואכן ליכא מיגו כיון דאין צריך לקיימו	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן	אין צריך לקיימו ולכן ליכא מיגו לטובת נותן	ברם צריך לקיימו ולכן איכא מיגו לטובת נותן
על מקבל להביא ראי' בעדים להפריך חזקת ממון דנותן	על נותן להביא ראי' להפריך "בתר השתא" דמקבל	על נותן להביא ראי' להפריך "בתר השתא" דמקבל	על מקבל להביא ראי' בקיום שטר להפריך מיגו דנותן

- 2) רשב"ם as explained by גמרא
- a) שאלה
- i) Now that the שיטת are reversed and ריש לקיש says that רבנן go בתר חזקת ממון and ריש לקיש to ר' יוחנן of קשיא how do we understand the המקבל להביא ראי' בעדים לקיש
- b) ריש לקיש to ר' יוחנן by קשיא – רשב"ם as explained by תשובה
- i) presumably there were no עדים in favor of the לקוחות because if there were עדים how is it that בני משפחה are now מערער
- ii) so how is it that despite the חזקת נכסים of בני משפחה the נכסים ever came to be in the hands of לקוחות
- 3) ריש לקיש to ר' יוחנן by קשיא use these words to conclude תוספות
- [לדידך] היכי משכחת לה דיביאו היורשין [בני משפחה] עדים שהי' קטן ואם לא יוכלו למצוא מאי מערערין היורשים
- 4) מהרש"א
- a) תוספות agrees with רשב"ם and expresses the same thought in different words: How is it that לקוחות managed to take the נכסים and why is it that בני משפחה are the מערערין who have the burden of bringing עדים
- b) read the words in תוספות this way

- i) Yes because otherwise the **מוציא מחבירו** would prevail **מספק** based on **המוציא מחבירו** – and it would avail **לקוחות** that the **מוכר** hadn't reached **זמן מכירה** עליו הראי' **סימנין** to prove that the **מוכר** had **סימנין**
- c) שאלה
 - i) If the **לקוחות** were **מוחזקין** – must it be that they brought **עדים** that the **מוכר** had reached **זמן מכירה** of 18 for **רבא** and 20 for **רב חנינא**
- d) תשובה
 - i) No because even without **עדים** the **לקוחות** would be **זוכה** based on **המוציא מחבירו** עליו הראי'

סוגיא דכי בדקי לי מאי הוי חלק ב' בא"ד אבל מצאו עדים

בא"ד אבל מצאו עדים שהיה פחות מבן כ' כו' עכ"ל אף שלא העידו שהיה בן י"ח כיון דלמ"ד בחזקת הלקוחות קיימי קיימנן מצו למימר הלקוחות שהיה בן י"ח מספק אבל למ"ד בחזקת יורשים קיימי הוצרך ריב"ם לפרש לקמן שהביא עדים שהיה בן י"ח שאם לא היו עדים שהעידו בפני' שהיה בן י"ח מצו היורשים למימר מספק שהוא פחות מבן י"ח ואף אם היה לו שערות אין מכירתו מכירה וק"ל:

- 1) גמרא of the המשך
 - a) רב הונא בר חנינא to ר' זירא by קשיא
 - i) for רב הונא בר חנינא if רב הונא בר חנינא establishes that the **מוכר** was **בן כ'** – then even if he had no **סימני גדלות** he was a **גדול** as a **סריס** – and
 - (1) If the **יורשין** are **מוחזקין** why do **לקוחות** need **בדיקה** to prove that **מוכר** was a **גדול** "למה להו לבודקו" - גדול
 - (2) If the **לקוחות** are **מוחזקין** and **יורשין** want to prove that **מוכר** was a **קטן** what would they gain by a **בדיקה** that would prove that the **מוכר** had no **סימנין** – "כי בדקו לי [ולית לי' סימני גדלות] מאי הוי"
- 2) מהרש"א as explained תוספת of המשך
 - a) The actual **גרסא** in the **גמרא** is: "כי בדקו לי' [ולית לי' סימני גדלות] מאי הוי" and this proves that the **גמרא** assumes that the **ברייתא** deals with where **לקוחות** were **מוחזקין**
 - b) קשיא
 - i) for **רבא** too since **לקוחות** are **מוחזקין** why doesn't **ר' זירא** rely on **המוציא מחבירו** to decide that that the **מוכר** either had **סימני גדלות** or had no **סימני גדלות** and was at least 20 and a **סריס** who counts as a **גדול**
 - c) תירוץ
 - i) there were **עדים** that the **מוכר** was less than 20 – so that if a **בדיקה** proves that there are no **סימני גדלות** – the **לקוחות** can't say that the **מוכר** was 20 and a **סריס**
 - d) שאלה
 - i) For **רבא** must it also be that there were **עדים** that the **מוכר** was at least 18
 - e) תשובה

- i) No – since the לקוחות are מוחזקין we'd anyway decide that the מוכר was at least 18 and that יורשין need to rely on a בדיקה to prove that the מוכר didn't have סימני גדלות
- f) שאלה
 - i) For the ספרים that say יורשין were מוחזקין - must רבא say that there were עדים that the מוכר was at least 18 and less than 20
- g) תשובה
 - i) We'd rule מספק that the מוכר was less than 20 – but it must be that there are עדים that he was at least 18 – because otherwise מספק we'd rule in favor of יורשין that he wasn't 18 and it wouldn't avail to לקוחות to prove that he had סימני גדלות

דף קנה:

תוספות ד"ה לאו מי

[דף קנה עמוד ב] בד"ה לאו מי כו' קא משני הס"ד ואח"כ מ"ה הכי גריס ר"ת כו' כצ"ל:

דף קנה:

תד"ה לא אמרו

בד"ה לא אמרו אלא במטלטלי אבל במקרקעי לא כו' דמ"ש למטלטלי כו' עכ"ל כצ"ל:

תוספות בא"ד דמקרבא דעתי' ובא"ד וגם אין הפסד

בא"ד דמקרבא דעתי' לגבי זוזא ישום אותה יותר משויה כו' עכ"ל כ"ה בכל נוסחות תוס' שלפנינו ובתוספות ישנים ולכאורה הוא קשה להבין דאדרבה כיון דמקרבא דעתי' לגבי זוזא ישום את הקרקע בפחות משווייה ויש ליישב דבריהם דה"ק דישום אותה היינו דישום מן הקרקע שיעור יותר גדול משיעור שווייה לפי הדמים המשל שישום לאח אחד קרקע השוה מאה ועשרים זוזים בעד ק' זוזים נגד ק' זוזים מעות שיטול אח השני ונמצא אותו שנטל הקרקע נטל יותר משוויי הדמים שנטל אח השני והיינו משום דמקרבא דעתי' לגבי זוזא ודו"ק:

בא"ד וגם אין הפסד במטלטלי כמו במקרקעי עכ"ל כ"ה בתוספות ישנים והוא יותר נכון מנוסחת התוספות בדפוס שלפנינו וק"ל:

- 1) גמרא
 - a) Before a person has גדלות and is 18 or 20 years old he can't sell קרקעות פחות משוויין at לכולהו נכסי דאבוה because סימני גדלות and he might sell דעתי' לגבי זוזי
 - b) so long as a person is at least 13 years old and has גדלות – סימני גדלות for עדותו עדות – קרקע but not for מטלטלין
- 2) תוספות
 - a) קשיא
 - i) What difference does it make whether his עדות is for קרקע or מטלטלין
 - b) First תירוץ

- i) The כיון דמיקרבא means his עדות isn't valid on the value of קרקע since "ישום אותה יותר משווי" presumably this means that he might overvalue the קרקע
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
- i) If קרקע to מיקרבא דעת' זוזי he ought to undervalue קרקע
- b) תירוץ
- i) קרקע as against מעות by means that he might undervalue קרקע as against מעות too much value – for example he might allocate קרקעות worth 120 זוז to one אה against 100 זוז that he allocated to another אה
- 4) המשך תוספות
- a) מהרש"א of גרסא according to תירוץ Second
- i) The difference between קרקעי and מטלטלין is that the הפסד from faulty עדות is greater for קרקע than for מטלטלי

דף קנו.

תד"ה וליטעמיך

[דף קנו עמוד א] בד"ה וליטעמיך כו' דהוי ליה ביטול מקח להחזיר אונאה כו' עכ"ל ק"ק האי לישנא דביטול מקח ומחזיר אונאה ב' דברים הן דביטול מקח הוי ביותר משתות וקנה ומחזיר אונאה הוי בשתות ונראה להגיה דה"ל ביטול מקח ומחזיר אונאה כו' ר"ל לרב כדאית ליה ולשמואל כדאית ליה בפרק הזהב דהכא זבין שוה חמש בשיתא הוי שתות מעות דלרב הוי ביטול מקח ולשמואל קנה ומחזיר אונאה ותירוצא בתרא א"נ לא יתבטל לגמרי כו' היינו כשמואל דהלכתא כוותיה ובהכי ניחא נמי מה שכתבו א"נ דוקא וא"ש למה שמפרש ר"ת דאין אונאה כו' דהיינו שמפרש ר"ת בפרק הזהב דאין אונאה לקרקעות עד פלגא ולמה הוצרכו לזה דהא הכא בשתות מיירי ובודאי דאין אונאה לכ"ע דמשנה שלימה היא אבל לדברינו דלעיל ניחא דלרב הוצרכו לפי' ר"ת דהכא שתות מעות הוי כיותר משתות לרב ואמרינן התם דביטול מקח יש להן ביותר משתות לכך הוצרכו לפי' ר"ת דלא אמרינן ביטול מקח יש להן אלא בפלגא ודו"ק:

- 1) הקדמה First
- a) יותר משתות בטל מקח – שתות קנה ומחזיר אונאה – מטלטלין For
- b) ביטול מקח – there is never a דין of חזרת אונאה – but רבינו תם says there is מקח where the אונאה is פלגא – other דעות say there is ביטול מקח where the אונאה is יותר משתות
- 2) הקדמה Second
- a) מקח of the שוויות is measured relative to רב - For
- b) שוויו דמקח and מעות is measured both against שתות – שמואל For
- c) It follows that in a case of שוי חמשא בשיתא – where the שוויות is 5 and the מעות is 6 and the אונאה is 1 – for רב the אונאה is a fifth of the שוויות of 5 that is יותר משתות and the מקח is בטל – while for שמואל there is no ביטול מקח because although relative

מעות relative to the אונאה is exactly יותר משתות the אונאה is שוויות מקח to
and the דין is that אונאה ומחזיר אונאה

3) גמרא

- a) If a מוכר sells קרקעות before he reached the minimum age for מכירה – the מקח isn't חמשא בשיתא even if the מוכר sold

4) תוספות of a קשיא by לשון

וא"ת גם בגדולים [כלומר במי שהגיע לזמן מכירה] אין ממכרו מכר בכהאי גוונא דהוה
לי' ביטול מקח להחזיר אונאה

5) מהרש"א

a) קשיא

- i) The words ביטול מקח להחזיר אונאה can't be correct
ii) Because as established in the הקדמה these are separate דינים – namely where the אונאה is יותר משתות there is ביטול מקח and there is no חזרת אונאה – and where the אונאה is שתות there is חזרת אונאה and there is no ביטול מקח

b) תירוץ

- i) The proper גרסא is the גרסא in דפוס ווילנא – "דהוה לי' ביטול מקח או מחזיר אונאה" – meaning that there is ביטול מקח for רב who says the אונאה was יותר משתות and there is חזרת אונאה for שמואל who says the אונאה was exactly שתות

6) תוספות of המשך

a) First תירוץ of אי נמי as explained by מהרש"א

אי נמי דוקא [נקט חמשא בשיתא] ואתי שפיר למה שמפרש ר"ת דאין אונאה לקרקעות
[עד פלגא]

7) מהרש"א

a) קשיא

- i) Why does תוספות need to mention the special דין of רבינו תם for קרקעות that there's no עד פלגא –at ביטול מקח – after all even for מטלטלין all agree that there is no ביטול מקח where the אונאה is exactly שתות

b) תירוץ

- i) we've explained that the קשיא of תוספות applies also to רב and we've established that for רב a case of חמשא בשיתא counts as יותר משתות where there is ביטול מקח for מטלטלין

8) תוספות of המשך

a) Second תירוץ of אי נמי

- i) לא יתבטל לגמרי כיון דליכא יותר משתות

9) מהרש"א

a) This applies for שמואל who says חמשא בשיתא counts as שתות

תד"ה בודקין

בד"ה בודקין כו' וגם מהניא הך בדיקה כו' אי משכחינן בתר הכי סימנין כו' וליכא למימר כו' וכדשמואל כו' חוששין לקדושי שניהם דלשמואל דהתם לא כו' עכ"ל כצ"ל ופירוש לדבריהם דגם מהניא הך בדיקה דאם נמצאו בה סימנין אף בתר הקדושין מחזקינן לה שגדולה היתה אף בשעת הקדושין וליכא למימר דבכה"ג לא מחזקינן לה בגדולה ודאי בשעת קדושין וכדשמואל דחושש שם לקדושי שניהם דהיינו גם לקדושי אב דשמואל עתה נעשית גדולה וה"נ הכא ניחוש דשמואל אחר קדושין הראשונים נעשית גדולה ובאו לה ב' שערות דלא דמי דהתם לא קאמר הכי אלא ביומא דמישלם שית דהשתא נעשית גדולה משא"כ הכא כשכבר בא לה זמן הגדלות דמחזקינן לה שפיר בגדולה שהיו לה ב' שערות כבר ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) a סימני נערות when she is at least 12 years old and has נערה becomes a קטנה – she is סימני נערות once she is 12 unless a בדיקה finds no נערות
- b) it follows that if there is a בדיקה that finds סימני נערות at any time after age 12 – we assume that there were סימני נערות when she reached age 12

2) Second הקדמה

- a) A סימני בוגרת when she has בוגרת becomes a נערה – we expect סימני בוגרת to come by the end of the last day of the sixth month after an אשה became a נערה

3) Third הקדמה

- a) When an אשה is a קטנה only her father can be מקבל קידושין on her behalf
- b) When an אשה is a נערה she can be מקבל קידושין for herself and her father can also be מקבל קידושין for her
- c) when an אשה is a בוגרת she can be מקבל קידושין for herself and her father can no longer be מקבל קידושין for her

4) תוספות as explained by גמרא

- a) בודקין לקידושין – if an אשה after age 12 is מקבל קידושין from one person and is later מקבל קידושין from a second person – if בדיקה finds that she has סימנים we assume that she already had סימנים at the time of the first קידושין – so that the second קידושין aren't even מספק

5) גמרא קידושין עט:

a) The case

קידשה אביה בדרך ובאותו יום דמישלם שית קידשה עצמה בעיר והרי היא בוגרת עכשיו
חיישינן לקידושי שניהם

b) The reason

- i) The אשה might have become a בוגרת before קידושי אב so that קידושי אב wasn't חל and her later קידושין was חל – or she might have become a בוגרת after קידושי אב so that קידושי אב חל and her own קידושין wasn't חל

6) מהרש"א as explained by תוספות

- a) קשיא

- i) Why for נערה do we assume that if an אשה had נערות at the time of her second קידושין she also had נערות at the time of her first קידושין – so that we're not חושש for the second קידושין at all
 - ii) while for בוגרת we accept that an אשה is a בוגרת at the time of her second קידושין at the end of the day on ביומא דמישלים שית but don't assume that she was already a בוגרת at the time of קידושי אב earlier that day – so that we're חושש for אב קידושי
- b) תירוץ
- i) We've established that – that there is חזקת נערות starting at age 12 – but there is no חזקת בוגרת until the end of יומא דמישלים שית

תד"ה ולגירושין

בד"ה ולגירושין כו' בהכרת גומות הס"ד ואחר כך מ"ה וכי מאחר כו' ועוד דהל"ל האי לישראל למאי הלכתא בדקינן לגירושין כו':

תד"ה ר' אלעזר אומר

בד"ה ר"א אומר כו' ואי גרס ר' אליעזר הא אית ליה בסמוך דבשבת דבריו כו' עכ"ל דמסתמא ר' לוי אמתניתין קאי דאית ליה לר"א דבריו קיימין בלא קנין ולא קאי אברייתא דקאמר ר"מ אליבא דר"א דבשבת בעי קנין וק"ל:

דף קנו:

תוספות בא"ד וקאמר

[דף קנו עמוד ב] בא"ד וקאמר ר"י הנשיא שאמר משום ר' יעקב שאמר משום ר"מ כו' כר"א דבחול צריך כו' בשטר ובחזקה ר"א אומר נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ושאיין כו' עכ"ל כצ"ל:

סוגיא דמתנת שכיב מרע בשבת חלק א' בא"ד במה דברים אמורים

בא"ד בד"א בחול אבל בשבת לא יעשה כו' דברי ר"מ כו' עכ"ל נראה לפי מה שהבין ריב"ם דבד"א אמלתא דר' אליעזר קאי דבעי קנין צ"ל הגירסא בד"א בשבת אבל בחול לא יעשה כו' דברי ר"מ ור"י אומר ר"א אומר בד"א בחול אבל בשבת כו' ופי' בד"א דבעי קנין בשבת אבל בחול לא יעשה בקנין משום דאין קנין לאחר מיתה ואם עשה בקנין עשוי ור"י אומר בד"א דבעי קנין בחול אבל בשבת לא יעשה בקנין משום דאין קנין בשבת ואם עשה הקנין עשוי אבל לפי ר"י דקאי בד"א אמלתא דרבנן דאמרי דלא בעי קנין צ"ל הגירסא בד"א בחול אבל בשבת לא כו' דברי ר"מ ור"י אומר בד"א בשבת אבל בחול לא כו' דהשתא לפי זה ליכא לפרושי בפשיטות כדלעיל בד"א דלא בעי קנין בחול אבל בשבת לא יעשה בלא קנין ואם עשה בלא קנין עשוי וכן בדברי ר"י בד"א דלא בעי קנין בשבת אבל בחול לא יעשה בלא קנין ואם עשה עשוי בלא קנין שזוה סותר מה שאמרו ר"מ ור"י בשמעתין דלר"מ אף בדיעבד בשבת אין דבריו קיימין בלא קנין ולר"י אף בדיעבד בחול אין דבריו קיימין בלא קנין ולכך הוצרך לומר לפי ר"י דה"פ דאם עשה בקנין עשוי דכן צ"ל בין לר"מ בין לר"י דהא דקאמרי לא יעשו קאי אבלא קנין ודקאמרי ואם עשה עשוי קאי אקנין ומהרש"ל כתב אהא שכתבו התוס' ולא יעשה בלא קנין ואם כו' גם זה הפי' לר"י דוקא עכ"ל דרכו לא ידענו דלר"מ ודאי נמי הא דאם עשה עשוי בקנין דוקא איירי ודו"ק:

- 1) דף קנו: at משנה
 - a) דברי שכיב מרע לא בעי קנין hold that חכמים
 - b) דברי שכיב מרע בעי קנין holds that ר' אליעזר

2) ברייתא

- a) assume מהרש"א and תוספות – ר' אליעזר of שיטה on ר' יהודה and ר' מאיר of מחלוקת that ר' מאיר and ר' יהודה also hold these שיטות for themselves

טבלא א' – ברייתא		
ר' מאיר	בחול לא יעשה בקנין דאין קנין לאחר מיתה אבל בדיעבד אם עשה בקנין עשוי	בשבת בעי קנין ואי לאו הכי אפילו בדיעבד אין דבריו קיימין
ר' יהודה	בחול בעי קנין ואי לאו הכי אפילו בדיעבד אין דבריו קיימין	בשבת לא יעשה בקנין דאין קנין בשבת אבל בדיעבד אם עשה בקנין עשוי

3) תוספות brought by תוספתא

a) תוספתא

- i) בד"א בחול אבל בשבת לא יעשה ואם עשה עשוי – ר' מאיר
 ii) בד"א בשבת אבל בחול לא יעשה ואם עשה עשוי – ר' יהודה

4) תוספות

- a) who says in the משנה ר' אליעזר refers to במה דברים אמורים - תוספתא in ריב"ם of שיטה בעי קנין

טבלא ב' – הוה אמינא בשיטת ריב"ם			
טבלא ב' שיטת ריב"ם בה"א לתוספות	בד"א דר' אליעזר בעי קנין	אבל לא יעשה	ואם עשה עשוי
ר' מאיר	בחול	בשבת	בשבת
ר' יהודה	בשבת	בחול	בחול

5) מהרש"א

a) ריב"ם to קשיא

- i) We've established for the ברייתא in table 1 that ר' מאיר holds that בשבת בעי קנין and that ר' יהודה holds that בחול בעי קנין

b) תירוץ

- i) ריב"ם reverses the references to שבת and חול in תוספתא as in table 3

טבלא ג' – מסקנא דמהרש"א בשיטת ריב"ם			
טבלא ב' שיטת ריב"ם בה"א לתוספות	בד"א דר' אליעזר בעי קנין	אבל לא יעשה [קנין]	ואם עשה קנין עשוי
ר' מאיר	בשבת	בשבת-בחול [משום דאין קנין לאחר מיתה]	בשבת ואם עשה קנין בחול עשוי
ר' יהודה	בשבת-בחול	בשבת [דאין קנין בשבת]	בשבת ואם עשה קנין עשוי

6) תוספות of המשך

- a) לא בעי in the משנה who say חכמים refers to במה דברים אמורים – תוספתא in ר"י of שיטה קנין

7) מהרש"א

a) שאלה

- i) Does ר"י also reverse the references to שבת and חול to arrive at table 4

טבלא ד' – האם מצינו לאוקמה לתופסתא לר"י ככה			
טור ג'	טור ב'	טור א'	
ואם עשה בלא קנין עשוי	אבל לא יעשה בלא קנין	בד"א דרבנן לא בעי קנין	ר' מאיר
בשבת ואם עשה קנין בחול עשוי	בשבת-בחול	בשבת	
ואם עשה קנין בשבת עשוי	בשבת	בשבת-בחול	ר' יהודה

b) Can't be because we've established for the ברייתא in table 1 that ר' מאיר holds that בחול בעי קנין and that ר' יהודה holds that בשבת בעי קנין

8) מהרש"א of תוספות as explained by המשך

a) שאלה

i) Then does ר"י follow table 5 that's the same as table 4 except that שבת and חול aren't reversed

טבלא ה' – האם מצינו לאוקמי לשיטת ר"י בתוספתא ככה?			
טור ג'	טור ב'	טור א'	
ואם עשה בלא קנין עשוי	אבל לא יעשה בלא קנין	בד"א דרבנן לא בעי קנין	טבלא ד' שיטת ר"י בתוספתא
ואם עשה בלא קנין בשבת עשוי וקיים בדיעבד	בשבת	בחול	ר' מאיר
ואם עשה בלא קנין בחול עשוי וקיים בדיעבד	בחול	בשבת	ר' יהודה

b) תשובה

i) Although columns 1 and 2 in table 5 are correct – column 3 on אם עשוי עשוי isn't consistent with table 1 for the ברייתא in table 1 where we established for ר' מאיר that "בשבת אין דבריו קיימים בלא קנין אפילו בדיעבד" and for ר' יהודה that "בחול אין דבריו קיימים בלא קנין אפילו בדיעבד"

ii) Must be בדוחק that table 6 is correct that אם עשוי עשוי applies where the שכיב קנין made the necessary מרע

טבלא ו'			
טור ג'	טור ב'	טור א'	
ואם עשה בלא קנין עשוי	אבל לא יעשה בלא קנין	בד"א דרבנן לא בעי קנין	טבלא ד' שיטת ר"י בתוספתא
ואם עשה בלא קנין בשבת עשוי	בשבת	בחול	ר' מאיר
ואם עשה בלא קנין בחול עשוי	בחול	בשבת	ר' יהודה

9) מהרש"א

a) תוספות mentions this final שיטה only for ר' יהודה and מהרש"ל in fact follows this שיטה also for ר' מאיר as set out in table 6 – מהלך

דף קנז.

תד"ה כבינתי לבתי

בד"ה כבינתי לבתי כו' דהכא ופי' רש"י התם נושקא ולמה כו' ובד"ה קונין מש"מ כו' אין מגרשין בשבת כו' עכ"ל כצ"ל

תד"ה אמר רב יוסף

[דף קנז עמוד א] בד"ה אמר רב יוסף כו' דאי קני קנה והוריש מיד ואלבא דר"מ קאמר כו' עכ"ל כצ"ל ר"ל דממתני' דהכא דנפל הבית עליו כו' עדיפא ליה להביא ראיה דאי קני קנה והוריש מיד ולא עבידי דאתו ודחינן לה דאלבא דר"מ קאמר אדם מקנה דשלב"ל וא"כ התיא דרב נחמן דאירי נמי בכה"ג איכא לאוקמי נמי אלבא דר"מ ולכך לא הביא מדרב נחמן ואהא קשיא להו וא"ת אימר דאמר ר"מ כו' דעבידי דאתו הני דהיינו מתני' ודרב נחמן דאקני קנה והוריש דלא עבידי דאתי שיקנה נכסים ויוריש לא וי"ל כו' כן נראה לפרש דבריהם שהכל ד"א וכ"ה בתוספות ישנים אבל מהרש"ל כתב כאן שני דבורים ואין צורך וק"ל:

- 1) משועבדים – namely נכסים that can be גובה from שטר who lends against a מלוה – the הקדמה לקוחות ליה and that the הלואה owned at the time of the ליה later sold to
- 2) איבעיא - גמרא
 - a) Assume that the ליה wrote "דאי קני" in the שטר – meaning that the ליה said that the מלוה was to have a שיעבוד against נכסים that the ליה buys later after the הלואה and that aren't "בעולם" before the ליה buys them
 - b) Now
 - i) for ר' מאיר who says דבר שלא בא לעולם it's a פשיטות that the ליה can be משעבד דבר שלא בא לעולם
 - ii) But for רבנן who say דבר שלא בא לעולם אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם because the ליה said דאי קני he can be משעבד דבר שלא בא לעולם
- 3) כתובות of "זה ה' פקח" משנה
 - a) If a ליה said דאי קני and later bought נכסים from the מלוה the מלוה can be גובה from these נכסים
- 4) גמרא
 - a) קשיא
 - i) Why isn't the משנה of פקח זה ה' proof that a ליה can be משעבד future נכסים by saying דאי קני
 - b) תירוץ
 - i) The משנה deals with גביי' from the ליה himself – while the איבעיא applies only where קנה ומכר או דאי קני קנה והוריש
- 5) משנה here
 - a) if ר' אובן was a ליה who said דאי קני to his מלוה and later נפל הבית on ר' אובן and his father יעקב died first – so that ר' אובן for a moment was יורש the נכסים of יעקב and יעקב immediately afterwards ("מיד") to his own מלוה – the מלוה can be גובה from the נכסים that ר' אובן was יורש for a moment and that then went to his יורשים
- 6) גמרא
 - a) קשיא

- i) In the משנה here there was דאיקני because ראובן had said קנה – there was קנה because ראובן was קונה the נכסים by ירושה after the הלואה – and there was והוריש because ראובן was מוריש the נכסים to his יורשים
- ii) why doesn't this prove that a מלוה can be גובה in a case of קנה והוריש
- b) תירוץ
 - i) It's possible that the משנה follows ר' מאיר who says "אדם מקנה דבר שלא בא לעולם"
- 7) גמרא of המשך
 - a) רב נחמן מימרא
 - i) If ראובן is a לווה who had written דאיקני to his מלוה and ראובן is also a מלוה who had himself loaned money to פלוני – then if ראובן dies and his יתומים are גובה יורשי from פלוני – the מלוה to ראובן can in turn be גובה these נכסים from ראובן
- 8) מהרש"א as explained תוספות
 - a) קשיא
 - i) instead of the גמרא asking that we ought to be פושט the איבעיא from "מתניתין" (meaning our משנה on אביו ועל אביו) – why doesn't the גמרא ask that we ought to be פושט the איבעיא from the case of רב נחמן that involved גביי קנה והוריש and that also involves פלוני
 - b) תירוץ
 - i) the גמרא prefers to be פושט the איבעיא from the משנה of נפל הבית that's a greater רבותא because it involves קנה והוריש מיד דאיקני that's more דאתו than the standard case of קנה והוריש
 - ii) once the גמרא answers that the משנה of נפל הבית can be based on ר' מאיר the גמרא realizes that the case of רב נחמן can be explained the same way
 - c) קשיא
 - i) Although the standard case of קנה והוריש is more דאתו than קנה והוריש מיד – both cases count as לא עבידי דאתו for the purpose of the rule that ר' מאיר says עבידי דאתו that's דבר only for a דבר בא לעולם

תד"ה אלא

בד"ה אלא כי כו' דפי' לעיל דהכא מבעיא ליה לרבנן כו' עכ"ל כצ"ל:

תד"ה מצוה

בד"ה מצוה כו' בסמוך מדפריך מדקאמר מלוה כו' משמע דאי למ"ד כו' דגבי קטינא דארעא דהתם כו' והכא בדין בעי למימר דאע"ג דלא משתעבד כו' כצ"ל מתוספות ישנים:

דף קנז:

בא"ד ליתומים

[דף קנז עמוד ב] בא"ד ליתומים גדולים דאמרי לא ניחא כו' ובד"ה המוקדמים כו' אך י"ל דשאני כו' כצ"ל:

תד"ה גובה את הקרן

בד"ה גובה את הקרן כו' ואפי' כתב לו דאקני וקנה ומכר ומשתעבד כבר לקח הב"ח כל שעבודו כו' עכ"ל כצ"ל מתוספות ישנים ור"ל לתירוצם דבין המשועבדים שגובה מהן הלוקח הקרן ובין הבני חורין שגובה מהן הלוקח השבת ע"כ איירי שלא היו לו למוכר נכסים כשטורף הבע"ח המשועבדים לו מן הלוקח דאל"כ יאמר לו הלוקח הנחתי לך מקום לגבות אלא שאותן המשועבדים והבני חורין שגובה מהן הלוקח חזר המוכר וקנה אותן אחר שטרף הב"ח מן הלוקח וע"ז כתבו ואפילו כתב לו דאקני כו' ומשתעבד לבע"ח אותן הנכסים המשועבדים השניים לא שייך לומר שגבה מהן הבע"ח שהרי כבר לקח שעבודו מן הלוקח טרם שקנה המוכר אלו המשועבדים מיהו התוס' בפ"ק דמציעא לית להו האי תירוצא משום דאם טרף הבע"ח מהלוקח טרם שקנה המוכר משועבדים השניים למה לא יגבה הלוקח גם השבת מאותן משועבדים ע"ש ומהרש"ל כתב בזה בדרך רחוק לפי גמגום לשון התוספות שלפנינו ואין להאריך וק"ל:

בד"ה את"ל משתעבד לזה ולזה כו' והוריש לזה ולזה אפילו את"ל כו' עכ"ל כצ"ל:

1) הקדמה First

- a) הלואה לזה owned at the time of the חוב from נכסים that his חוב גובה can be בעל חוב A and that at the time of גבילי בני חרי that are owned by the לזה or are owned by a לוקח who bought the נכסים from the לזה

2) הקדמה Second

- a) מלוה to his חוב but already had a לזה who from a נכסים who buys לוקח ראשון A leaves the לזה with enough בני חרי from which the מלוה can be גובה his חוב – can say "הנחתי לך מקום לגבות" to force the מלוה to be טורף first from – any remaining בני חרי and – second – from any נכסים that were בני חרי at the time of the הלואה but that later sold to a שני לזה לוקח

3) הקדמה Third

- a) See the earlier דיבור on an איבעיא whether by saying דאיקני לזה – a משעבד לזה can be משעבד to his חוב any נכסים that the לזה buys after the הלואה was made

4) גמרא

- a) בעל to the נכסים and later loses the נכסים from a לזה who buys לוקח ראשון A of the לזה – can be גובה his חוב from בני חרי that לזה owns as well as from נכסים that a משעבדים owns – but he can be גובה his שבה only from בני חרי that לזה owns and not from שני לוקח because – at the time that לוקח שני bought his נכסים – the שבה that לוקח ראשון might ultimately have and lose to the בעל חוב wasn't קצוב

5) תוספות

- a) קשיא

- i) why didn't the לוקח ראשון tell the בעל חוב "הנחתי לך מקום לגבות" and force the בעל חוב to be גובה first from any בני חרי and from לוקח שני and not from the לוקח ראשון
- 6) תוספות by תירוץ of a גרסא and מהרש"א disagree
- 7) מהרש"ל
- a) תוספות of the תירוץ of גירסא
- i) "ואפילו דאיכני קנה ומכר משתעבד – משתעבד כבר לוקח לבעל חוב"
- b) This is what תוספות means
- i) it wasn't until after the הלואה that לוח bought the נכסים that he later sold to לוקח שני
- ii) and even if we say that דאיכני קנה ומכר משתעבד so that מלוה can also be גובה from these later נכסים – still – since until the time that לוח bought these later נכסים the בעל חוב had the right to be גובה from the נכסים of לוקח ראשון and לוקח ראשון couldn't say "הנחתי לך מקום לגבות" – this right of the בעל חוב to avoid the טענה of לוקח counts as a שיעבוד by לוקח to בעל חוב that בעל חוב doesn't lose when לוח bought his later נכסים
- c) note that תוספות in בבא מציעא disagrees with this תירוץ and holds that the initial right of a בעל חוב to avoid a טענה of "הנחתי לך מקום לגבות" doesn't count as a שיעבוד – and a לוקח can claim לגבות לך מקום לגבות for נכסים that לוח bought after the הלואה
- 8) מהרש"א
- a) תוספות ישנים in גרסא here based on the תירוץ of לשון
- i) "כבר לקח הבעל חוב כל שיעבודו"
- b) This is what תוספות means
- i) It was only after לוח טריפת בעל חוב that לוח bought the later נכסים and sold all or part of them to לוקח שני
- ii) And – even if there is דאיכני קנה ומכר משתעבד – still once the בעל חוב was גובה from לוקח ראשון – "כבר לקח בעל חוב כל שיעבודו" – לוקח ראשון can't later demand that the בעל חוב return the נכסים that בעל חוב had been גובה from לוקח ראשון and recover instead against נכסים that לוח bought after טריפה
- c) קשיא
- i) why does תוספות in בבא מציעא disagree with this תירוץ
- d) תירוץ
- i) If לוח bought the later נכסים and sold them to לוקח שני only after טריפת בעל חוב – then – when the לוקח שני bought his נכסים – the שבה that בעל חוב was גובה from לוקח ראשון was already קצוב – so that לוקח ראשון should have had the right to be גובה even שבה from לוקח שני

- ii) It follows that it must be that in our case שני לוקח bought the later נכסים before טריפת בעל חוב

דף קנח.

סוגיא דנפל הבית חלק א' תד"ה ובית הלל אומרים

[דף קנח עמוד א'] בד"ה וב"ה אומר נכסים כו' קשה לר"י מ"ש כו' בחזקת יורשי אשה ואילו בסיפא כו' מודים שיחלוקו כו' עכ"ל הא דלא קשיא להו למ"ד הכא בחזקת יורשי הבעל ואילו בסיפא מודים דיחלוקו וכן בנכסי מלוג ברישא קתני ב"ה בחזקת יורשי האב ואילו בסיפא מודים דיחלוקו כבר כתבנו בזה בחידושינו בפרק החולץ דף ל"ה ע"ש:

- 1) גמרא as explained by the משנה

רישא	בית שמאי	בית הלל למ"ד א' (ר' אלעזר)	בית הלל למ"ד ב' (ר' יוחנן)	בית הלל למ"ד ג' (ריש לקיש)
נפל הבית עליו ועל אשתו	יחלוקו	נכסים (נכסי אשתו) בחזקתן – בחזקת יורשי אשה	נכסים (נכסי אשתו) בחזקתן – בחזקת יורשי הבעל	נכסים (נכסי אשתו) בחזקתן – יחלוקו

סיפא	תנא קמא	בית הלל לר"ע למ"ד א'	בית הלל לר"ע למ"ד ב'
נפל הבית עליו ועל אמו	בית שמאי ובית הלל תרויהו ס"ל דיחלוקו	מודה אני בזה (נכסי אם) בחזקתן – בחזקת יורשי אם	מודה אני בזה דנכסים בחזקתן – בחזקת יורשי הבן

- 2) תוספות

a) קשיא

- i) For the תנא קמא in the סיפא who says for בית הלל that where נפל הבית עליו ועל אשתו – why does the first דאמר for בית הלל in the רישא say that where יחלוקו and there's no בחזקת יורשי אשה the נכסים are נפל הבית עליו ועל אשתו

- b) קשיא explains elsewhere why the גמרא doesn't ask this same קשיא for the second בחזקת יורשי נכסים are in the רישא that בית הלל in the רישא who says for מאן דאמר יחלוקו and there is no הבעל

סוגיא דנפל הבית חלק ב' תוספות בא"ד מיהו קשה

בא"ד מיהו קשה לר' אלחנן דהא ר' עקיבא איירי כו' וע"ק לו לטעם דמחמת קורבא כו' עכ"ל פי' לדבריו נ"ל דרבינו אלחנן ס"ל כפרש"י בפרק המפקיד דר' עקיבא שמותי הוא משל ב"ש ואומר בשאר נפילות יחלוקו בזו אני מודה לב"ה שהנכסים בחזקתן והשתא הקשה הר"א דע"כ האי יחלוקו דקאמרי ב"ש ברישא ר' עקיבא קאמר לה כדמוכח מסיפא דעלה קאמר ומודה אני וכיון דיחלוקו דברישא ר' עקיבא קאמר לה דס"ל ירושת הבעל דאורייתא א"כ הדרא קושיין לדוכתיין דליכא לפלוגי כמ"ש בתירוץ קמא וכתבו שוב מיהו מצינן למימר דהרישא לאו ר"ע קתני לה אלא מאן דס"ל ירושת הבעל דרבינו ר"ע ומודה בסיפא היינו משום דס"ל יחלוקו ברישא כב"ש אבל מ"מ איהו לא קתני לה אלא מאן דס"ל ירושת הבעל דרבינו עוד ועוד קשה לו לר"א לטעם דמחמת קורבא למה כו' תלה קושייתו בטעם דמחמת קורבא משום דלמאי דמפלגינן לתירוץ קמא דירושת הבעל דרבינו איכא למימר למ"ד דבחזקתן היינו בחזקת הבן היינו טעמא כפרשב"ם לקמן משום דהבן היה ראוי ליורשה קודם לכל קרוביה כו' ע"ש וברישא דלא אמרינן הכי שיהיה בחזקת יורשי הבעל מה"ט שהיה הבעל ראוי ליורשה כו' היינו משום דהבעל אינו יורש כלל מדאורייתא אבל להא תירוץא בתרא דירשי אשה קודמין היינו משום קורבא

אף על גב דירושת הבעל הוי נמי מדאורייתא והיה ראוי נמי ליורשה קודם לכל קרוביה אינו מועיל לו לגבי יורשי אשה דבאו מחמת קורבא א"כ ע"כ הך סברא דראוי היה ליורשה ליתא כלל וא"כ למה יהא בסיפא יותר בחזקת הבן יותר מיורשי האם כיון ששניהם יורשים מדאורייתא ושניהם באים מחמת קורבא וזה ברור ודו"ק:

1) גמרא as explained by the משנה

רישא	בית שמאי	בית הלל למ"ד א'	בית הלל למ"ד ב'	בית הלל למ"ד ג'
נפל הבית עליו ועל אשתו	יחלוקו	נכסים (נכסי אשתו) בחזקתן – בחזקת יורשי אשה	נכסים בחזקתן – בחזקת יורשי הבעל	נכסים בחזקתן – יחלוקו

סיפא	תנא קמא	בית הלל לר"ע למ"ד א'	בית הלל לר"ע למ"ד ב'
נפל הבית עליו ועל אמו	בית שמאי ובית הלל תרויהו ס"ל דיחלוקו	מודה אני בזה נכסים (נכסי אם) בחזקתן – בחזקת יורשי אם	מודה אני בזה דנכסים בחזקתן – בחזקת יורשי הבן

2) תוספות

a) First דיבור קשיא that was already mentioned in the prior

i) For the נפל הבית עליו ועל אשתו in the סיפא who says for בית הלל that where נפל הבית עליו ועל אשתו in the רישא say that where נפל הבית עליו ועל אשתו – why does the first דאמר מאן דאמר בית הלל in the רישא say that where נפל הבית עליו ועל אשתו the נכסים are אשה and there's no יחלוקו

b) First תירוך

i) In the רישא - the נכסים go to יורשי אשה because הבעל ירושת הבעל is only דרבנן – while in the סיפא the דין is יחלוקו because the ירושה of בן and יורשי האם are both דאורייתא

c) Second תירוך

i) In the רישא the נכסים go to יורשי אשה because הבעל ירושת הבעל isn't קורבה – while in the סיפא the דין is יחלוקו because the ירושה of both הבן and יורשי האם is מחמת קורבה

3) First תוספות of תירוך to the first רבינו אלחנן by קשיא to a הקדמה

a) Since ר' עקיבא says "מודה אני בזה כבית הלל" in the סיפא – it's מסתבר that he means that – although in the רישא he says יחלוקו because he agrees with בית שמאי – still in the סיפא he agrees with בית הלל who – contrary to the תנא קמא in the סיפא – say the same as they say in the רישא

b) This is consistent with ר' עקיבא שמותי בבא מציעא who says in רש"י

4) Second תוספות of תירוך to the first רבינו אלחנן by קשיא to the הקדמה

a) Since ר' עקיבא agrees with the שיטה of בית שמאי in the רישא it's מסתבר that he is the תנא who teaches in the רישא that בית הלל disagree with him and בית שמאי and say נכסים בחזקתן

5) Third תוספות of תירוך to the first רבינו אלחנן by קשיא to the הקדמה

- a) we know from elsewhere that ירושת הבעל דאורייתא ר' עקיבא says and since he teaches the רישא it's מסתבר that he holds that all מאן דאמרי in the רישא agree with him that ירושת הבעל דאורייתא
- 6) תוספות of תירוץ רבינו אלחנן by קשיא
- a) It follows that we can no longer rely on the first תירוץ of תוספות that relies on בית הלל of מאן דאמר of the first רישא to explain the שיטה in the ירושת הבעל דרבנן
- 7) תירוץ רבינו אלחנן
- a) It's correct that ר' עקיבא agrees with בית שמאי in the רישא and that's why he says סיפא in the מודה אני בזה
- b) Still ר' עקיבא doesn't set out the שיטה of בית הלל in the רישא – instead another תנא sets out the שיטה of בית הלל and that תנא holds that ירושת הבעל is דרבנן
- 8) Further קשיא of רבינו אלחנן as explained by מהרש"א
- a) First הקדמה
- i) By way of חזרה here is the first קשיא of תוספות
- (1) קשיא
- (a) For the תנא קמא in the סיפא who says for יחלוקו בית הלל where נפל הבית עליו ועל אמו
- (b) Why does the first מאן דאמר in the רישא say for בית הלל that where נפל יחלוקו and there's no יורשי האשה are נכסים the הבית עליו ועל אשתו
- ii) And here are the two תירוץ of תוספות
- (1) First תירוץ
- (a) In the רישא - the נכסים go to יורשי אשה because ירושת הבעל is only דרבנן – while in the סיפא the דין is יחלוקו because the ירושה of בן and יורשי האם are both דאורייתא
- (2) Second תירוץ
- (a) In the רישא the נכסים go to יורשי אשה because ירושת הבעל isn't מחמת קורבה – while in the סיפא the דין is יחלוקו because the ירושה of both בן and יורשי האם is מחמת קורבה
- b) Second הקדמה
- i) We've established in the earlier tables that מאן דאמר א' in the סיפא says for בית הלל that the נכסים are יורשי האם and מאן דאמר ב' in the סיפא says that the נכסים are יורשי הבן
- ii) The מפרש גמרא is that מאן דאמר ב' holds that נכסים are יורשי הבן because בן is יורש אמו more than יורש אשתו
- c) Third הקדמה
- i) שאר יורשי אשתו more than יורש אשתו is ראוי בעל
- d) קשיא

- i) How is 'מאן דאמר ב' who says in the סיפא that נכסים are הבן בחזקת יורשי הבעל and not because his ירושה is based on קורבה even though בעל is יורש and his ירושה is based on קורבה even though בעל is יורש – consistent with 'מאן דאמר א' in the סיפא that the נכסים are אשה בחזקת יורשי הבעל or יחלוקו – and it doesn't avail בעל יורשי הבעל that בעל is יורש יותר ראו ליורשה יותר
- e) Note that
- i) This is no קשיא for the first תירוץ of תוספות that says that 'מאן דאמר א' in the סיפא holds that ירושת הבעל is דרבנן –and it follows that
- (1) it doesn't avail for בעל יורשי הבעל that בעל is יורש יותר ראו ליורשה יותר because his ירושה is only דאורייתא while the ירושה of אשה יורשי הבעל is דאורייתא
- (2) while in the סיפא the ירושות of both יורשי הבעל and יורשי אשה are דאורייתא and that's why 'מאן דאמר ב' can favor הבן יורשי הבעל because בן is יורש יותר ראו ליורשה יותר
- ii) but for the second תירוץ of תוספות that holds that ירושת הבעל is דאורייתא the קשיא remains
- (1) because this תירוץ holds that in the סיפא the ירושה of אשה יורשי הבעל are קודמין because their ירושה is based on קורבה even though בעל is יורש and his ירושה is based on קורבה even though בעל is יורש – so obviously to be "ירושה יותר" isn't relevant and all that's relevant is that ירושת הבעל isn't קורבה
- (2) this leaves unexplained why in the סיפא – where יורשי אשה and יורשי הבעל are both יורשי אשה and יורשי הבעל – we still favor הבן יורשי הבעל because בן is יורש יותר ראו ליורש יותר

תד"ה ובית הלל אומרים נכסים (השני)

בד"ה וב"ה אומרים נכסים כו' למ"ד בחזקת יורשי הבעל ל"ל כו' אבל ר' יוחנן דהכא מסתמא לא פליג ארב כו' עכ"ל ק"ק דטפי ה"ל להקשות כן בפשיטות לרב ושמואל דאמרי אין אדם מוריש שבועה לבניו ל"ל טעמא דחזקתן ת"ל כו' וכן תקשי להו לר"ל דקאמר יחלוקו והלא אין אדם מוריש כו' ומסתמא לא פליג ר"ל ארב ושמואל ודו"ק:

- 1) משנה
- a) נפל הבית עליו ועל אשתו בית שמאי אומרים יחלוקו בית הלל אומרים נכסים (דהיינו נכסי צאן ברזל ששמאן בכתובתה) בחזקתן
- 2) גמרא
- a) ר' יוחנן says בחזקתן means יורשי הבעל for a reason not relevant here
- b) ר' שמעון בן לקיש says בחזקתן means יחלוקו
- 3) גמרא שבועות דף מה.
- a) An אשה can be גובה her כתובה only בשבועה
- b) "אין אשה יורשים" say that if an אשה died her גובה her כתובה because אדם מוריש שבועה לבניו
- 4) תוספות
- a) קשיא

- i) Presumably ר' יוחנן agrees with רב ושמואל especially since the הלכה follows רב ושמואל
- ii) Then why does ר' יוחנן need to say that יורשי הבעל are זוכה because the נכסים are אין אדם מוריש שבועה לבניו זוכה because יורשי אשה – בחזקתן
- 5) מהרש"א
- a) First קשיא
- i) רב ושמואל from ר' יוחנן should more strongly have worded its קשיא as a ר' יוחנן who must hold that אדם מוריש שבועה לבניו in order to have to explain that בחזקתן go to יורשי הבעל only because the נכסים are
- b) Second קשיא
- i) יורשי אשה – and that יחלוקו ריש לקיש says – even though לבניו נכסים – take half of the נכסים

בא"ד האשה

בא"ד האשה לא תוכל להוריש לבניה ולא כו' מוחזקין בממון כו' להוריש לבניה בממון ולא אמרינן כו' ולב"ש נמי הואיל כו' דחייש לצררי הס"ד ואח"כ מ"ה נכסים בחזקתן כו' אבל בכתובה ב"ש כו' פליגי ב"ש אפילו בכתובה כו' ולהכי יש כח כו' כתובה לגבות מחיים כו' דיחלוקו מטעם דשטר עומד לגבות כו' וליכא לאקשווי למאי דפרישית התם הווי כו' בהדי נכסים הנכנסים ויוצאין דלא שוו כו' כצ"ל:

תד"ה נפל הבית

בד"ה נפל הבית כו' שיש לה בנים אחרים כו' שאם מת הבן אחריה אין כו' אפי' יש לה בנים כו' מדקאמר לקמן גבי נפל כו' ופי' רש"י בני מורישין אחי יורשי האב אחי הבן כו' עכ"ל ומ"ש בניי כו' הוא לפי סברת המקשה לקמן אבל עיקר הוכחתם לקמן מדברי המתריץ ע"ש:

עיין קנט: ד"ה גמרא לא יורשי האב

דף קנח:

תוספות בא"ד אמר רב אסי

[דף קנח עמוד ב] בא"ד אמר רב אסי נוטל כו' אז יחזור על האחין אי כלקוחות שלא באחריות אז לא יחזור על האחין ולכך נוטל רביע כו' עכ"ל כצ"ל:

גמרא יורשי הבעל

גמ' יורשי הבעל ורא"א בחזקת יורשי האשה כו' כי סליק ר' זירא קם בשיטתיה דר' אילא כו' כצ"ל:

סוגיא דשלחו מתם חלק א' רשב"ם ד"ה ומתמה גמרא

בפרשב"ם בד"ה ומתמה גמ' לזה מאי מפיך כו' יוציא מיד הלקוחות מה שמכר להן אביו או הוא עכ"ל נראה מפירושו למאי דס"ד בן שלוחה כו' לא מיירי בבן הבן שמוציא מיד הלקוחות אלא הבן שלוחה גופיה מוציא מיד הלקוחות ומת דקאמר לא קאי אבן אלא אביו אבל התוס' הבינו גם למאי דס"ד בן שלוחה כו' נמי הא דקאמר בנו מוציא כו' היינו בבן הבן ומקשה כיון דלא לקחו מאביו כלום אלא לזה מהם מאי מפיך שייך ביה שהרי אינו בחזקתן וק"ל:

1) גמרא

- a) שלחו מתם of לשון on the הוה אמינא בן (ראובן) שלוה בנכסי אביו בחיי אביו (יעקב) ומת בנו מוציא מיד הלקוחות
- 2) רשב"ם
- a) imply that שלחו מתם was a לוח during אביו יעקב – and that either יעקב sold his own נכסים or ראובן sold the נכסים after יעקב – and ראובן is now alive and wants to be הלקוחות מיד הלקוחות
- 3) זו היא שקשה בדיני ממונות – גמרא of the המשך
- 4) רשב"ם
- a) The גמרא means to ask what right does ראובן have – simply because he was a לוח – to undo sales that יעקב made in his lifetime or that ראובן made after יעקב died
- 5) גמרא of the מסקנא
- a) This is what שלחו מתם said:
- בן שמכר בנכסי אביו בחיי אביו ומת בנו מוציא מיד הלקוחות
- 6) מהרש"א as explained by רשב"ם
- a) was never a לוח – לוח sold יעקב נכסי during יעקב – then died before because מוציא מיד הלקוחות who's now alive and is הלקוחות בן ראובן – it's יעקב had no right to sell יעקב while יעקב was alive
- 7) מהרש"א as explained by תוספות
- a) even in the אמינא הוה the גמרא understood that יעקב died ראובן and it's בן חנוך who's now לקוחות מיד לקוחות – מוציא מיד לקוחות the גמרא didn't assume for the who's now לקוחות ראובן – but unlike רשב"ם the גמרא didn't assume for the that there was a מכירה and asks simply what לקוחות are involved here

דף קנט.

תד"ה הואיל

תוס' בד"ה הואיל והחזקה כו' סובר כיון דתטלם כו' עכ"ל כצ"ל:

סוגיא דשלחו מתם חלק ב' תד"ה ולימרו לי'

[דף קנט עמוד א] בד"ה ולימרו ליה כו' היינו כגון שלא מת הבן בחיי האב אלא שנתנו לו כו' עכ"ל וכ"ה בתוספות ישנים ודבריהם מבוארים בפשיטות למאי דאמרינן פ' י"ג יכיר לרבנן ל"ל למיתבא לו פי שנים לא יהא אלא אחר אלו בעי למיתבא לו במתנה מי לא יהיב לא צריכא בנכסים שנפלו לו לאחר מכאן ולר"מ דאמר אדם כו' בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס ומהרש"ל הגיה בכאן לאין צורך אולי היה נעלם מעיניו הסוגיא שם וק"ל:

- 1) שלחו מתם of מסקנא – גמרא
- a) מוציא is חנוך בן ראובן – יעקב died before ראובן – נכסי יעקב בחיי יעקב sold ראובן בן יעקב from the לקוחות because ראובן had no right to sell יעקב while יעקב was alive
- b) קשיא

- i) Why don't לקוחות say to ראוּבן בן חנוך "אבוך זבין ואת מפקת" – the precise meaning of "אבוך זבין ואת מפקת" isn't relevant here
- 2) תוספות
- a) קשיא
- i) The גמרא ought to answer that ראוּבן בן חנוך answers to the לקוחות that ראוּבן had no right to sell לעולם בא שלא דבר
- b) תירוץ
- i) אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ר' מאיר
- c) קשיא
- i) but even for ר' מאיר a קנין can work only for נכסים that in the end are לעולם at a time when the מקנה is still alive and would have been in a position then to sell the נכסים – contrast this case where ראוּבן has already died when the נכסים come to him
- ii) proof is that the גמרא at דף קכז: says for ר' מאיר that a person can't be מקנה any נכסים that in the end come to him when he is a גוסס and can't transfer the נכסים – so it's a שכן כל that the a קנין of לעולם בא שלא דבר doesn't work for ר' מאיר for נכסים that in the end come after the מקנה has already died

סוגיא דשלמו מתם חלק ג' בא"ד לא חשיב

בא"ד לא חשיב נמי לענין ראוי דאינה כו' שגבו קרקע בחובת כו' וע"ק למה יש לו להיות ללקוחות שעבוד על אביו מי עדיף ממלוה על פה כו' עכ"ל הגם שכתבו לעיל דקיימינן הכא כמ"ד מלוה על פה גובה מן היורשים היינו משום דמצוה לפרוע חובת אביהן בשחל השעבוד מעולם על קרקע זו שהיה של אביהן אבל הכא מעולם לא חל השעבוד של הלקוחות על קרקע זו דמעולם לא באת הקרקע ליד אביהן שהיה מוכר ללקוחות דקרקע זו של אבי אביהן היה מעולם והוא לא חייב כלום ללקוחות שיהיה שעבודן על קרקע שלו ולא שייך כאן מצוה לפרוע חובת אביהן וא"כ הך דהכא אפילו למ"ד מלוה ע"פ גובה מן היורשין לא עדיף ממלוה ע"פ שאינו גובה מן היורשין למאן דאית ליה דאינו גובה מה"ט דלא חל שעבודו של המלוה מעולם ודו"ק:

- 1) הקדמה
- a) The גמרא at דף קנז. mentions a מחלוקת whether מלוה על פה is גובה from יורשין – יורשין גובה על פה – יורשין גובה על פה is מלוה על פה but the מסקנא is that מלוה על פה is גובה מן היורשין
- 2) Second הקדמה
- a) At a stage of the סוגיא of דאיקני on דף קנז. as explained by רשב"ם the גמרא holds that – although משתעבד ומכר לא משתעבד because דאיקני קנה ומכר לא משתעבד – מצוה לפרוע חובת אביהן based on נכסי יתומים on שיעבוד קנה והוריש – the נכסים קונה the אביהן חל while אביהן was alive and was קונה
- b) Now – although the היתומין על מצוה counts as a מלוה על פה – still the שיעבוד created by the מצוה is enough to be גובה from the יתומים based on the מסקנא of the גמרא that גובה מן היורשין is מלוה על פה

c) it follows that מלוה על פה isn't for שמואל who holds that קנה והוריש isn't גובה מן היורשין

3) תוספות

a) טענה the תוספות of קשיא to תירוצו offers the following תוספות in ריב"ם might have in the case of שלחו מתם to demand that הנוך make them whole for what they paid to ראוּבן for נכסים that ראוּבן didn't own

b) Namely – the לקוחות are טוען that because ראוּבן before he died had a חיוב to make the לקוחות whole – based on מצוה על היתומים the לקוחות in effect have a שיעבוד on the נכסים that the יתומים were יורש – and the גמרא here follows the מסקנא that מלוה על פה גובין מן היורשין

c) ריב"ם to קשיא

למה יש לו להיות ללקוחות שיעבוד על אביו [ראובן] מי עדיף [חיובו דראובן לפצות ללקוחות] ממלוה על פה דאין לך מלוה על פה גדול מזה

4) מהרש"א

a) ריב"ם to קשיא on קשיא

i) גובה מן is מלוה על פה that מסקנא follows the גמרא just explained that הריב"ם היורשין

ii) So

(1) The same as the גמרא said on דף קנז. that it's not relevant that the מצוה for בעל פה is אביהן of חוב to repay a יתומים

(2) why is it relevant that in the case of שלחו מתם the חיוב of ראוּבן that gives rise to the מצוה על היתומים is itself also a חיוב על פה

b) תירוצו

i) אביהן that נכסים only for נכסי אביהן on שיעבוד can create a מצוה על היתומים even though there מצוה counts only as מלוה על פה

ii) But since in this case ראוּבן never owned the נכסים the היתומים can't create a שיעבוד – the result for לקוחות is no better (לא עדיף) than the result for מצוה על היתומים לפרוע חובת אביהן שיעבוד is created by דף קנז. at שמואל because מלוה על פה isn't חיוב על פה that שמואל holds

תד"ה כגון שהוחזק

בד"ה כגון שהוחזק כו' מי לא מצי למטעי בההוא גברא אי גזלן כו' עכ"ל ר"ל דאין דרך לכתוב זמן בהנפק וא"כ אף שמתוך זמן השטר ניכר שבטרם היותו גזלן נכתב כפרשב"ם מ"מ אפשר שהיום כתבו הגזלן והקדים זמנו ובא לפני הדיינים היום ולא ידעו בו שהוא גזלן וקיימה היום אחר שכבר היה גזלן דליכא למימר לפרשב"ם שהדיינים הם בכאן והגידו שקיימה טרם היותו גזלן דא"כ הנפק ל"ל דסגי להו למימר בע"פ שראו שטר זה קודם שנעשה גזלן כמו שפירשו התוס' ועוד שכתב הני אחריני אכתב ידן הן מעידים ולא אכתב ידו כו' ואם נאמר כן הרי ודאי אכתב ידו מעידין שראו אותה קודם שנעשה גזלן ודו"ק:

1) גמרא

- a) ה'י יודע לו בעדות שטר עד שלא נעשה גזלן – הוא אינו מעיד על כתב ידו אבל אחרים מעידין
- 2) רשב"ם
- a) "אחרים" are דיינים who signed a הנפק on the שטר before the עד became a גזלן
- 3) מהרש"א as explained by תוספות
- a) רשב"ם to קשיא
- i) It's correct that if the הנפק was dated and the date was before the עד became a גזלן that would be good proof that the עד wasn't a גזלן when he signed the שטר
- ii) but a הנפק typically isn't dated
- iii) Now you might say דיינים wouldn't sign a הנפק after the עד became a גזלן – but דיינים don't necessarily know whether an עד is a גזלן – and even in a case where they do know that the עד became a גזלן on day 2 – it's possible that the עד signed a שטר on day 3 but was מקדים the date of the שטר to day 1 and that's why the בית דין signed the הנפק on day 4
- b) גמרא of תירוח by ביאור
- i) now tell us בעל פה that on a date before the עד became a גזלן they saw the כתב יד of the עד on the שטר
- 4) מהרש"א
- a) תוספות to קשיא
- i) Maybe רשב"ם in his ביאור means the same as תוספות – that the דיינים who signed the הנפק now stand before us and are מעיד that they signed the הנפק before the עד became a גזלן
- b) תירוח – this is impossible for two reasons
- i) First – if so why does רשב"ם refer to the הנפק altogether
- ii) Second
- (1) והשתא ליכא למיפרך איהו לא מהימן that רשב"ם explains at the end of his ביאור that אחרני מהימני דהא הני אחרניי אכתב ידן הן מעידין ולא אכתב ידו ושטרא מקיימא וקאי ממילא
- (2) And רשב"ם would not have said this if he understood the גמרא to mean that דיינים now stand before us and are מעיד that the עד signed the שטר before he became a גזלן – and the דיינים say nothing about their own כתב ידם

בא"ד בסוף פרק קמא

בא"ד בספ"ק דב"מ הס"ד ואח"כ מ"ה ואף על פי שלא הוחזק כו' כצ"ל:

דף קנט:

גמרא לא יורשי האב

[דף קנט עמוד ב] גמרא לא יורשי האב אחיו מורישיו אחי דאבוה כו' כצ"ל נראה דה"ה נמי מצי לאוקמא לפי המסקנא מורישיו אחי כגון שנפל הבית על ראובן ושמעון ואחיהם לוי אומר ראובן מת ראשון ובע"ה אומר ראובן מת אחרון וירש את שמעון ונטל חלקו דהכא לוי לאו מכח ראובן קאתי לירש ולפי סברת המקשה דאמר נמי מורישיו אחי צ"ל דהיינו שנפל הבית על ראובן ושמעון וחנוך אומר ראובן מת ראשון דהשתא מכח ראובן בא חנוך לירש דומיא דירשי האב לפי סברת המקשה ודו"ק:

גמרא לא יורשי האב

[דף קנט עמוד ב] גמרא לא יורשי האב אחיו מורישיו אחי דאבוה כו' כצ"ל נראה דה"ה נמי מצי לאוקמא לפי המסקנא מורישיו אחי כגון שנפל הבית על ראובן ושמעון ואחיהם לוי אומר ראובן מת ראשון ובע"ה אומר ראובן מת אחרון וירש את שמעון ונטל חלקו דהכא לוי לאו מכח ראובן קאתי לירש ולפי סברת המקשה דאמר נמי מורישיו אחי צ"ל דהיינו שנפל הבית על ראובן ושמעון וחנוך אומר ראובן מת ראשון דהשתא מכח ראובן בא חנוך לירש דומיא דירשי האב לפי סברת המקשה ודו"ק:

1) גמרא

a) עובדא

i) the נכסים of יורש is חנוך בן ראובן – יעקב dies and then יעקב dies – לוי is a ראובן – יעקב

b) דין

i) the right of חנוך even though the right of חנוך is יורש בן ראובן – יעקב as יעקב from ירושה to חנוך depends on מוריש being חנוך from ירושה to חנוך

2) ברייתא

נפל הבית עליו ועל אביו ועל מורישיו והיתה על ראובן בעל חוב

ירשי האב אומרים דאב מת ראשון בעל חוב אומר האב מת ראשון יחלוקו

3) דין ברייתא that the גמרא of the הוה אמינא

a) ברייתא of פירוש

הוה אמינא עליו ועל אביו	נפל הבית על ראובן ועל יעקב אביו	בעל חוב טוען אשר יעקב מת ראשון	חנוך בן ראובן טוען אשר ראובן מת ראשון

הוה אמינא עליו ועל מורישיו	נפל הבית על ראובן ושמעון אחי ראובן	בעל חוב טוען אשר שמעון מת ראשון	חנוך בן ראובן טוען אשר ראובן מת ראשון

b) It's משמע both for יעקב and עליו ועל מורישיו that if חנוך is right that ראובן died first – חנוך takes free of the חוב of ראובן – even though the right of חנוך to ירושה from יעקב or from שמעון depends on his being חנוך

4) דין ברייתא that the גמרא of the מסקנא

a) ברייתא of the פירוש

שמעון אחי ראובן טוען אשר ראובן מת ראשון	בעל חוב טוען אשר יעקב מת ראשון	נפל הבית על ראובן ועל יעקב אביו	מסקנא עליו ועל אביו

בן פלוני טוען אשר ראובן מת ראשון	בעל חוב טוען אשר פלוני מת ראשון	נפל הבית על ראובן ועל פלוני מורישו של ראובן	מסקנא עליו ועל מורישו

b) It follows that the ירושות of שמעון and בן פלוני don't depend on ראובן

5) מהרש"א

a) the מסקנא could also have explained ועל מורישיו this way where here too לוי isn't based on his קריבות to ראובן

לוי אחי ראובן ואחי שמעון טוען אשר ראובן מת ראשון	בעל חוב טוען אשר ראובן מת אחרון	נפל הבית על ראובן ועל שמעון אחי ראובן	מהרש"א עליו ועל מורישיו

b) note that in this case לוי is טוען that ראובן was מת ראשון – while in the אמינא on הוה אמינא that ראובן who was טוען בן ראובן גמרא assumed that it was ראובן who was מת ראשון

רשב"ם ד"ה אמר אביי

בפרשב"ם בד"ה אמר אביי כו' בבעל כו' המקראות כו' הד"א כשהיא מתה בקבר הס"ד ואח"כ מ"ה אין הבן יורשת אמו כשהוא בקבר כו' האי בקבר לא דמי כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל אבעל איירי כשהיא בקבר ולבן איירי כשהוא בקבר אבל התוס' פירשו תרוייהו כשהוא בקבר ודו"ק:

See דף קיד: at יש נוחלין to יד מהרש"א

רשב"ם ד"ה ההוא

בד"ה ההוא דא"ל כו' גררא דמיירי כו' כצ"ל:

הדרן עלך מי שמת